

Kornhamnstorg

Kornhamnstorg, Stockholm 103:1, Gamla Stan 1:30,
Stockholms stad, Stockholms län

Tomas Ekman

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2015:59

ARKEOLOGISK FÖRUNDERÖKNING, SCHAKTKONTROLL

Kornhamnstorg

Kornhamnstorg, Stockholm 103:1, Gamla Stan 1:30,
Stockholms stad, Stockholms län

Tomas Ekman

Lst dnr 43111-11005-2015

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2015 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2015:59

Författare Tomas Ekman

Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Omslagsfoto En regnig dag vid Kornhamnstorg. Foto av Tomas Ekman.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr 50223371_0001

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Syfte	5
Metod	5
Resultat	6
Utvärdering av resultaten	9
Referenser	10
Administrativa uppgifter	11

Figur 1. Karta över trakten kring Stockholm med den aktuella undersökningsplatsen markerad med en svart ring.

Sammanfattning

Med anledning av ett mindre markarbete med syfte att justera gatudragningen vid hörnet Lilla Nygatan-Munkbrogatan i Gamla Stan, Stockholm, utförde Arkeologgruppen AB en schaktkontroll. Arbetena berörde en närmast halvmåneformad, cirka 80 kvadratmeter stor yta. Arbetsområdet var till stor del uppfyllt av äldre kabeldragningar men en äldre nivå av en fältstensklädd gata framskymtade i den norra delen och en yngre gatunivå med tuktad sten framkom i öster. I norr påträffades även ett mindre utfyllnadslager.

Uppdragsgivare var Stockholms stad, Exploateringskontoret.

Bakgrund

Arbetsföretaget ingick som en liten del i de omfattande ombyggnationerna kring Slussen. I hörnet Lilla Nygatan – Munkbrogatan gjordes en mindre justering som innebar flyttning av kantsten och plattor samt borttagande av en dagvattenbrunn i Lilla Nygatan. Arbetena berörde cirka 80 kvadratmeter plattsatt yta.

Kornhamnstorg anlades sannolikt efter den stora stadsbranden 1625. Efter denna reglerades delar av Stadsholmen. Torget ligger på mark som successivt fyllts ut under medeltiden. Den ursprungliga Kornhamn låg vid dagens Järntorget. Där lossades under medeltiden säd som leverades till staden från Mäläröarna.

Gamla Stan ingår som helhet i fornlämningen Stockholm 103:1 som utgörs av det historiska stadslaget.

Syfte

Syftet med schaktkontrollen var att se om fornlämningen berördes av arbetsföretaget. Om enklare lämningar framkom skulle dessa dokumenteras och tas bort. Om mer komplicerade lämningar framkom skulle Länsstyrelsen underrättas för bedömning av vidare åtgärder.

Metod

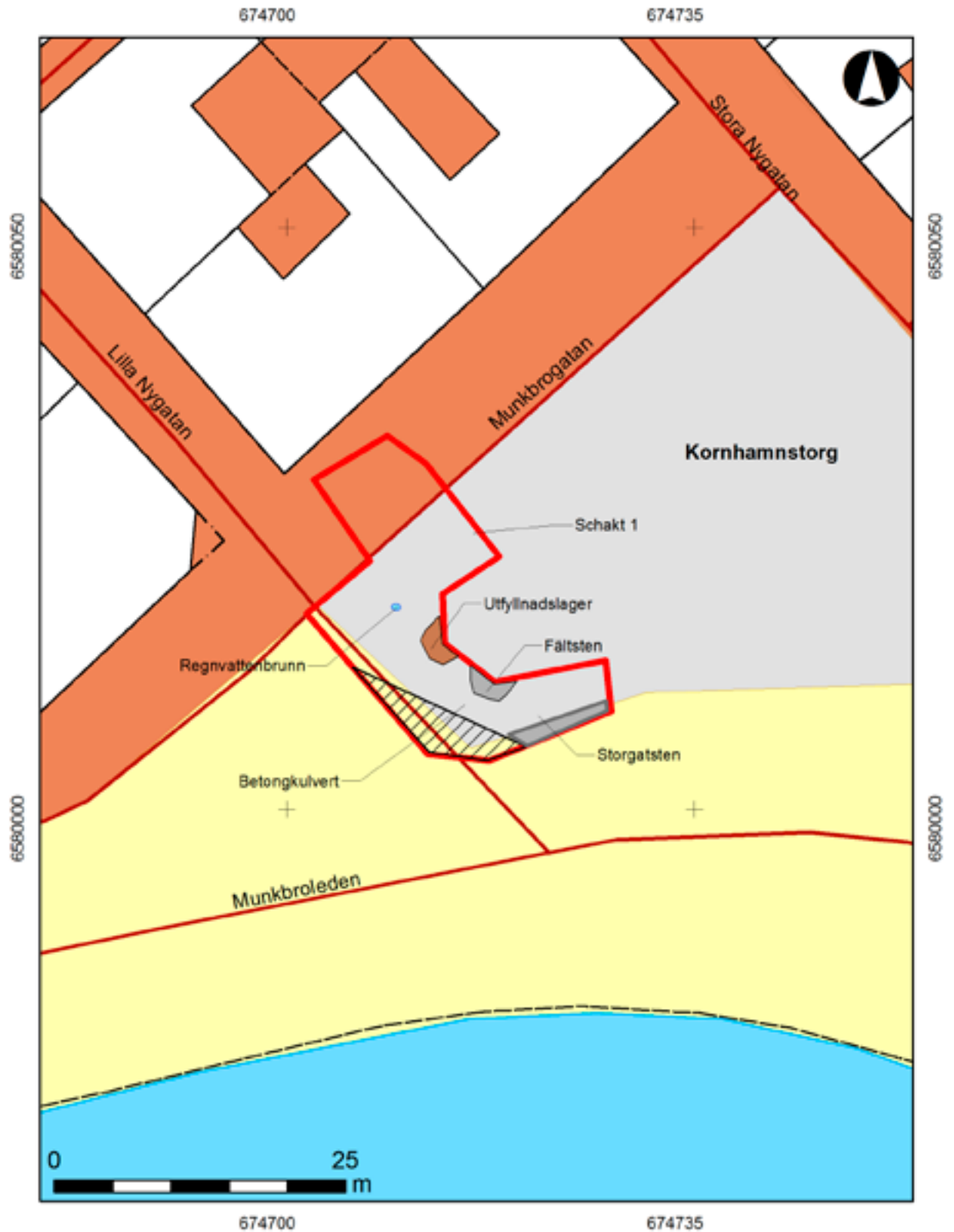
Plattorna avlägsnades för hand och kantstenarna lyftes bort med grävmaskinens gripklo. Därefter avlägsnades underliggande mark skiktvis ned till 0,50–0,60 meters djup. Avsikten med detta var att göra plats för ett homogent och stabilt bärlager. I den sydöstra halvan av arbetsområdet framkom redan på 0,35 meters djup en betongkulvert som skyddade en äldre generation av elkablar. Därför schaktades endast till detta djup inom denna del. I arbetet ingick även att avlägsna en befintlig dagvattenbrunn vid korsningen Lilla Nygatan – Munkbrogatan och styra över vattenflödet till en äldre regnvattenbrunn som återfanns under plattorna.

Figur 2. Friläggning av äldre regnvattenbrunn. Foto av Tomas Ekman.

Resultat

Lagerbilden utgjordes i allmänhet av ett lager asfalt under plattorna, följt av ett 0,20-0,30 meter tjockt bärlager av grus och singel. Under detta kom i den östra delen ett lager av asfalt direkt ovanpå tuktad storgatsten, följt av ytterligare ett bärlager. I den centrala delen fanns ett mindre utfyllnadslagret. Av detta syntes cirka 1,5x0,1 meter, men lagret fortsatte in i den norra schaktkanten. Utfyllnadslagret innehöll en del kol, tegelkross, enstaka benfragment och träflis. Här framkom även en begränsad yta klädd med fältsten, sannolikt från en äldre gatunivå. Den kom dock på ett djup av cirka 0,50 meter och kunde därför ligga kvar.

Figur 3. Plan över arbetsområdet vid Kornhamnstorg med relevanta företeelser markerade. Skala 1:500.

Figur 4 Storgatsten skymtar fram. Foto av Tomas Ekman.

Figur 5 Fältsten skymtar fram. Foto av Tomas Ekman.

Utvärdering av resultaten

Den antikvariska kontrollen påvisade att inga orörda lämningar fanns inom arbetsområdet. Utfyllnadslagret innehöll spår av äldre, icke definierbar verksamhet medan gatunivån med tuktad sten sannolikt härrör från andra halvan av 1800-talet. Nivån med fältsten (kullersten) bör vara äldre men någon stratigrafisk relation fanns inte mellan de båda lagren och de olika generationerna av gatubeklädnad har ingen definitiv kronologi. Generellt sett ersattes dock beklädnad med fältsten i Gamla Stan av den tuktade storgatstenen från och med mitten av 1800-talet. Inom parentes kan nämnas att stadens allra första gatubeläggning med tuktad sten gjordes på en provsträcka på Lilla Nygatan 1856 (Dufwa 1986:52).

Referenser

Tryckta källor

Dufwa, Arne.1986. Trafik, broar, tunnelbanor, gator. Stockholms tekniska historia. *Monografier utgivna av Stockholms stad 62:1*.

Tekniska och administrativa uppgifter

Landskap	Södermanland
Län	Stockholm
Kommun	Stockholms stad
Socken	Stockholm
Fastighet	Gamla stan 1:30
Fornlämningsnummer	Stockholm 103:1

Projektledning	Tomas Ekman
Personal	Tomas Ekman

Undersökningstid	2015-09-15
Exploateringsyta	80 m ²
Undersökt yta	80 m ²
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Länsstyrelsens diarienummer
43111-11005-2015

Länsstyrelsens beslutsdatum
2015-06-22

Arkeologgruppens projektnummer
2015_40

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd omhändertogs.

